

web tasarım›

Aycan Gönenç

macline@aycangonenc.com

www.aycangonenc.com

Web tasarımcının sosyal sorumluluğu

Web tasarımı ile uğraşanların sanal dünyadaki rolleri düşündüğümüzden çok daha geniş kapsamlı

Eğer arabalar, bilgisayarlarla aynı paralelde gelişseydi, yılda bir kere patlayıp, içindeki herkesi öldürürlerdi.

Robert X. Cringely

Günümüzün en etkin iletişim araçlarından birisi olarak Web, kendisini yaratanların ellerinde şekillenerek hızla büyüyor. Teknolojinin gelişimi ne otomotivde ne inşaatta ne de başka herhangi bir sektörde bu kadar hızlı bir ivme ile gerçekleşmedi. Bu hızlı gelişim, bilgi paylaşımını en üst seviyeye taşıırken, beraberinde yepyeni sorumluluklar da getiriyor. Örnek mi? Bugüne kadar yalan söylemek hiç bu kadar kolay olmadı. İnternet'te neyin doğru, neyin yalan olduğunu, hatta yalanı kimin söylediğini bilmemiz imkansız.

"Asıl tehlike, bilgisayarların insanları yönetmesi değil, insanların bilgisayarlarla aynı fikirde olmaya başlamasıdır" Bernard Avishai

Evet, işte işin özü burada, sanal ortamın nimetle-

rinden yararlanırken, insanca unsurlarımızı bir kenara bıraktığımız anda kendi kendimize bir canavar yaratabiliriz. **"İnsanoğlunun düşüncesiyle yarattığı diğer canavarlar gibi"**.

Yaptıklarımızdan sorumluyuz

Her meslekte olduğu gibi, Web tasarımı da, tasarımcının birçok sorumluluğu var. Her birinde bunlar öyle yabana atılacak cinsten sorumluluklar değil. Web ortamına, kendimize, müşterimize, ailelere, çocuklara, diğer tasarımcılara; özetle İnternet'in elinin ulaştığı her noktada sorumluluklarımız var. Web ortamının güvenilirliği, kullanılabilirliği ve gelişimi bizim elimizde.

Bir doktor hastasından, bir avukat müvekkilinden ne kadar sorumluydu, biz de Web'den o kadar sorumluyuz! Bizim içine koyduğumuz bilgi olmadan Web tek başına bir şey ifade etmiyorsa, bu içeriğin niteliğinden sorumluyuz.

Doğru bilgi veriyor muyuz? Yoksa insanları yanıltıyor muyuz?

Araştırıp, bulup yeni bilgi mi sunuyoruz? Yoksa işin kolayına kaçıp sadece başka bir siteden bilgi mi kopyalıyoruz? Herkesin aynı bilgileri, farklı bir site yapıp insanlara sunduğu bir ortamın, içinde sadece 4 – 5 kitabın sayısız kopyası olan 5 katlı bir kütüphaneden ne farkı olabilir?

Sunduğumuz içerik insanlara fayda sağlıyor mu?

Yaptığımız tasarım Web'in gelişimine katkıda bulunacak bir farklılığa sahip mi? Yoksa binlerce site ile aynı tasarımımızı kullanıyoruz?

Müşteriye karşı sorumluluklar

Doktora gittiğinizde ona teslim olursunuz. Çünkü rahatsızlığınızı teşhis ve tedavi edecek bilgi altyapısına o sahiptir. Aynı güvenin Web Masterlara duyulmasını sağlayamadığımız sürece, şirket sahipleri bizlere "kapkaççı" gözüyle bakacaklardır.

Onlarca hikaye dinledim bugüne kadar. Hemen hepsi de aynıydı...

"Birisine bir site yaptırdık, şimdi adamı bulamıyoruz. Site de çalışmıyor. Üstelik domain adımızı da şirket adına değil, kendi adına aldığı için hiçbir şey yapamıyoruz. Üzerinde Web adresimiz yazılı binlerce broşür var, hepsini atacağız!" Müşterimiz ihtiyaçlarını bilir. Biz ise Web'in bu ihtiyaçları nasıl yerine getirebileceğini. Bu iki bilginin birleşiminden ortaya sağlıklı bir iletişim ortamı çıkar. Bu noktada bize düşenler ise; işi alacağım diye atıp tutmamak, yapabileceğimizi ve yapamayacaklarımızı dürüstçe anlatmak ve müşteriye her noktada güven vermektir.

Müşterinin her istediğini olduğu gibi yerine getirmek de etik bir davranış değildir. Bu isteklerin bizim bilgi altyapımızın süzgecinden geçerek daha sağlıklı önerilere dönüşmesi zorunludur. Tıpkı bir doktorun hastanın tüm istediği ilaçları, hiç sorgulamadan yazmayacağı gibi! **"Internet'te sizin aslında bir köpek olduğunuzu kimse bilemez"** Peter Steiner (Karikatürist)

Topluma karşı da sorumluyuz!

Belki de en büyük sorumluluk bu. Bir dergi çıkartıyor olsaydık, sorumluluk alanımız daha dar olabilirdi. Ancak inter-

net'te iletişim ağı her yaştan, her cinsten ve her kesimden herkese açık. Eminim siz de denk gelmişsinizdir "Web sistem hit alsın" mantığıyla, çoluk çocuk demeden binlerce email adresine porno sitesi tanıtımı gönderenlere... Hiçbir segmentasyon yapılmadan, fütursuzca dağıtılan bilgi her zaman yarar yerine zarar getirir. İnternet'in özgür bir iletişim ortamı olmasını savunmak ayrı birşeydir; İnternet'i savruk ve sorumsuz kullanmak ise ayrı birşeydir. Maalesef bir çok insan "özgürlük" maskesi altında bunu yapıyor.

Yaratmanın keyfi, kopyalamakta yoktur!

Kafa patlatmadan, ter dökmeden güzel şeyler yaratılamaz. Yaratmayan insan "tasarımcı" değildir. Bu anlamda, gerçek anlamda "yatan" diğer tasarımcılara karşı da sorumluyuz. Bir ay uğraşp uykusuz kalıp hazırladığınız özgün bir tasarımın keyfi, beş dakikada başka bir siteden kopyaladığınız,, ya da hazır bir CD'den aldığınız tasarımda yoktur. Dahası da var. eğer kopyalarsanız, başkası da sizin yaptığınızı kopyaladığında diyecek bir lafınız olamaz. Dahası var, yaratmadan Web tasarımını hem maddi hem de nitelik olarak ucuzlatırsanız, aslında kenidinizi kazık atmış olursunuz. Çünkü emek bir zaman 500 dolara kopyalama Web sitesi yapmak değildir. Ama siz böyle tanıtırsanız, bu sektör böyle gelişir. Farklılığı aramadan gelişim olmaz. Bizi insan yapan şey ve insanlığı ileri götüren şey budur. Öyleyse, bir tasarımcı olarak bu gelişimin parçası olmanın keyfi yerine, bir fotokopi makinasının tekdüzeliğini tercih etmek pek akıllıca bir seçim olmasa gerek. Web gelişirken insanca özelliklerin hala ne kadar ön planda olduğunu gösteren, son bir özdeyiş... **"Milyonlarca maymunu klavye başına oturtsalar, Shakespeare'in eserlerini ortaya koyabilirlerdi, dediler. Ama İnternet bunun doğru olmadığını gösterdi!"** Robert Wilensky. Sevgiyle kalın. **ML**

